

Arkivsak-dok. 14/00864-34
Saksbehandler Håkon Økland
Arkivkode: 034

Saksgang
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato
15.10.2015

KOMMUNEREFORMEN - FRA UTREDNINGER TIL INTENSJONGRUNNLAG

Rådmannens innstilling:

Alternativ 1:

1. Kommunestyret mener at utredningsarbeidene som er gjennomført under ledelse av rådmennene i de involverte kommunene er et godt grunnlag for videreføring av kommunereformprosessen - både for alternativet «Ny kommune Nord-Helgeland» og «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn».
2. Kommunestyret ber om at den videre prosessen avgrenses til en vurdering av de to utredningsalternativene og 0-alternativet (fortsette som egen kommune).
3. Kommunestyret derfor gir formannskapet i oppdrag å videreføre prosessen med de framlagte utredningene som utgangspunkt. Dette omfatter bl.a. gjennomføring av innbyggerdialog gjennom folkemøter, spørreundersøkelser m.v.
4. Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige tre kommuner å legge fram et forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret – bl.a. basert på resultatene av innbyggerdialogen. Forslaget bør foreligge innen 1.januar 2016 slik at det kan behandles i kommunestyret i møte i februar.
5. Kommunestyret vil på møte i februar ta stilling til om det er grunnlag for å gå videre i en prosess med mål om å komme fra intensjonsgrunnlag til intensjonsavtale(r). Eventuell(e) intensjonsavtale(r) forutsettes behandlet i kommunestyret i april 2016 og forutsettes presentert for kommunens innbyggere som grunnlag for høring.

Alternativ 2:

1. Kommunestyret mener at utredningsarbeidene som er gjennomført under ledelse av rådmennene i de involverte kommunene er et godt grunnlag for videreføring av kommunereformprosessen både for alternativet «Ny kommune Nord-Helgeland» og «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn».
2. Kommunestyret ber om at den videre prosessen avgrenses til en vurdering av de to utredningsalternativene og 0-alternativet (fortsette som egen kommune).
3. Kommunestyret vil på bakgrunn av utredningene i utgangspunktet ha 0-alternativet (fortsett egen kommune) som et førstevalg, men ønsker å gjennomføre en prosess der innbyggernes meninger blir en vesentlig del av det endelige beslutningsgrunnlaget. Kommunestyret gir derfor formannskapet i oppdrag å videreføre prosessen med de to framlagte utredningene som et faglig grunnlag. Dette omfatter bl.a. gjennomføring av innbyggerdialog gjennom informasjonsarbeid, folkemøter, spørreundersøkelser m.v.
4. Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige kommuner å legge fram forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret – bl.a. basert på resultatene av innbyggerdialogen. Forslaget bør foreligge innen 1.januar 2016 slik at det kan behandles i kommunestyret i møte i februar.
5. Kommunestyret vil på møte i februar ta stilling til om det er grunnlag for å gå videre i en prosess med mål om å komme fra intensjonsgrunnlag til intensjonsavtale(r). Eventuell(e) intensjonsavtale(r) forutsettes behandlet i kommunestyret i april 2016 og forutsettes presentert for kommunens innbyggere som grunnlag for høring.

Saksframlegg:

Bakgrunn:

Hemnes kommunestyre vedtok i sak 38/14 den 04.11.2014 å få utredet til sammen 7 alternativer for kommunesammenslåing inkludert å fortsette som egen kommune – evt. med mindre grensejusteringer. Hemnes har deltatt i to utredningsalternativer – ett mot Nord-Helgeland med Mo i Rana som senter og et annet mot sør med Mosjøen som senter.

Begge utredningene har vært administrativt ledet av rådmennene i kommunene og foreligger nå, noe forsinket. Ass. rådmann i Rana har vært prosjektleder for «Nord-Helgeland-alternativet», mens Håkon Økland har vært prosjektleder for det såkalte «Vefsn-alternativet».

Fylkesmannen har bevilget kr. 600 000.- som skjønnsmidler til utredning av alternativet «Ny kommune Nord-Helgeland» der kommunene Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana har deltatt - og kr. 500 000.- til utredning av alternativet «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn».

Saksutredning:

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak i sak 38/14 den 04.11.2014 om å få utredet til sammen 7 alternativer for kommunesammenslåing inkludert å fortsette som egen kommune,

så har det underveis i prosessen vært nødvendig å sondere mot nabokommunene om hva som kunne være reelle alternativer å gå videre med. Det har gjennom disse sonderingene blitt avklart at Hemnes står igjen med 3 reelle alternativer: Sammenslåing mot Nord-Helgeland med Mo i Rana som senter, mot sør med Mosjøen som senter, eller fortsette som egen kommune.

Rådmann har holdt kommunestyret løpende orientert om prosessen og at en underveis har landet på et begrenset antall reelle alternativ.

Flere av kommunene har lagt til grunn at utredningene skal legges opp slik at det også gir et faktagrunnlag for å kunne vurdere «0-alternativet» - dvs. fortsette som egen kommune.

Det er svært krevende å utrede en kompleks problemstilling som dette der konsekvensene av at 4 eller 6 kommuner eventuelt går sammen i en ny kommune skal vurderes.

Kommunene har bidratt til å systematisere faktagrunnlaget gjennom representanter i egne økonomi- og IKT-grupper, samtidig som de har gitt tilbakemeldinger til prosjektlederne ved å besvare spørsmål knyttet til nåsituasjonen og utfordringene de ser i et 15-20 års perspektiv.

Rådmannsgruppene har i lag med prosjektlederne konkludert med at utredningene samlet oppfyller de sentrale målsettingene som ble formulert i bestillingene, og at de bør kunne gi kommunene et godt grunnlag for den videre behandling av denne saken fram til våren 2016.

Utredningene «Ny kommune Nord-Helgeland» og «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn» følger saken som egne vedlegg.

Forventninger til kommunene

Fylkesmannen i Nordland v/prosessveileder Silja Ildgruben har klargjort hvilke forventninger KMD/FM har til kommunene høsten 2015/våren 2016. Figuren nedenfor viser de fasene hver kommune forventes å gjennomføre høsten 2015/våren 2016:

Fylkesmannen i Nordland beskriver i brev av 9.september 2015 til kommunene de viktigste milepælene fram til vedtak juni 2016:

Periode	Nødvendig avklaring	Koordinering/organisering/saksbehandling
HØST 2015	Avklaring av utredningsalternativ	<i>Aktuelle geografiske retningsvalg må koordineres mellom enkeltkommunene. Retningsvalg som ikke er forankret i gjensidige intensjoner om en felles prosess bør legges bort.</i>
	Utredning av 0-alternativet	<i>Utredningen må svare på regjeringens 10 kriterier for en ny framtidig kommune. Det bør utarbeides en egen vurdering av kommunens sårbarhet. Her bør det vurderes kommunens avhengighet av interkommunalt samarbeid i dag og hvordan et utvidet samarbeid vil slå ut i fht. politisk styring og kompleksitet for kommunen.</i>
	Felles utredning av	<i>Oppstart av felles prosjekt med tydelig prosess, innhold og</i>

	realistiske alternativ	<i>framdriftsplan. De kommuner som inngår i felles sammenslåingsalternativ bør sammen gjennomføre en utredning som viser fordeler/ulempes som en eventuell kommunesammenslåing vil gi. Utfordringen bør bygge på et utfordringsbilde for dagens kommuner og beskrive mulighetsbilde for en ny kommune. Behov for grensejustering bør tas med i utredningen.</i>
	Innbyggerdialog	<i>Plan for innbyggermedvirkning</i>
	Forankring	<i>Sak til kommunestyret etter valget om status og den videre prosess</i>
	Reduksjon av alternativ	<i>Sak til kommunestyret med oppsummering av kunnskapsgrunnlaget for de ulike alternativene og vedtak om retningsvalg</i>
	Intensjonsgrunnlag/ intensjonsavtale	<i>De kommuner som har valgt sammenslåingsalternativ(er), bør ha kommet godt i gang med intensjonsgrunnlag/ intensjonsavtale</i>
VÅR 2016	Intensjonsavtale	<i>Vedtaks i kommunestyret og presenteres for befolkningen som grunnlag for høring</i>
	Forankring og vedtak	<i>En eller flere behandlinger i kommunestyret</i>
	Høring	<i>Vedtaks i kommunestyret om høringsform. Gjennomføring av høring.</i>
	Vedtaks	<i>Innen utgangen av juni. Vedtak om ny kommune.</i>

Status er nå at det administrative faktagrunnlaget er ferdigstilt for de to hovedalternativene og 0-alternativene. De neste faser er politisk avklaring av eventuelle retningsvalg, utarbeidelse av et eventuelt intensjonsgrunnlag for en sammenslåing og planlegging og gjennomføring av innbyggermedvirkning.

Intensjonsgrunnlag

Dette arbeidet forutsettes å være forankret i kommunestyrene og være styrt av politisk ledelse i kommunene. På det første møtet bør en ta stilling til organisering av arbeidet og en av ordførerne bør lede arbeidsgruppa. Det er foreslått at prosjektledelsen lager et utkast til intensjonsgrunnlag som utgangspunkt for de innledende drøftingene.

Intensjonsgrunnlaget kan utformes som et «Fakta- og intensjonsgrunnlag» hvor en drar ut de fakta en mener er relevante fra utredningene og konkretiserer de mål som kommunene mener må oppfylles for at det skal være aktuelt å gå sammen i en ny kommune. Dette betinger at hver kommune har gjennomført en intern prosess for å forankre egne prioriteringer. Dette dokumentet vil være en «kortversjon» som i neste omgang vil danne grunnlag for en eventuell intensjonsavtale som presenteres innbyggerne som grunnlag for høring.

Intensjonsgrunnlaget videreføres i en intensjonsavtale hvis kommunestyret ønsker det.

Intensjonsavtale – et eksempel

Fra prosessen Rissa-Leksvik oppsummeres:

- Intensjonsavtalen er på tre sider og inneholder nokså generelle hovedmål og delmål. For øvrig preges avtalen av at den er konkret og inneholder en del viktige avklaringer.
- Kommunesenteret skal ligge i Rissa. Begrunnelsen er at «dette på sikt vil tjene alle deler av den nye kommunen». Tanken er at «av distriktpolitiske hensyn er det viktig å velge et

kommunesenter som vil ha utviklingspotensial i samarbeid og konkurranse med andre sentra i regionen». Men det er også gjort klart i avtalen at det skal legges sentrale funksjoner og lederstillinger til kommunehuset i Leksvik. Det er omtrent 45 minutters biltur mellom kommunesentrene.

- Det er enighet om at den nye kommunen skal hete verken Rissa eller Leksvik, men et endelig navn er ikke bestemt.
- Avtalen slår fast at ingen skal sies opp som en konsekvens av sammenslåingen.
- Som en del av fremtidig samfunnsutvikling, legger Leksvik og Rissa vekt på utbygging av ny, felles videregående skole. Den ønskes lagt til Vanvikan, som ligger i dagens Leksvik kommune men midt mellom de to kommunesentrene.
- Kommunene tok utgangspunkt i intensjonsavtalen som nabokommunene [Mosvik og Inderøy skrev under i 2010](#), som førte til sammenslåing i 2012. Rissa og Leksvik sin avtale ble likevel ganske annerledes. Dette understreker at intensjonsavtaler bør være så konkrete at hver enkelt blir unik og tilpasset lokale forhold. Ordførerne i Leksvik og Rissa var enige om at avtalen ikke måtte være for omfattende.

Suksessfaktorer i arbeidet med intensjonsavtalen

- Tidlig i februar 2015 gjennomførte Rissa og Leksvik et felles formannskapsmøte hvor innholdet i en intensjonsavtale ble skissert.
- Rissa og Leksvik opprettet også et forhandlingsutvalg, bestående av politikere (ordførere, varaordførere og opposisjonsledere) og tre personer fra administrasjonen i hver kommune. Dessuten var tillitsvalgte fra begge kommunene med i utvalget. Kommunenes forhandlingsutvalg hadde bare to møter. Det var likevel omfattende kontakt mellom møtene. Etter en drøy måned, 12. mars, vedtok formannskapene intensjonsavtalen og kommunestyrene fulgte opp med enstemmige vedtak.
- Folkeavstemming gjennomført i forbindelse med valget – i Rissa stemte 63% for sammenslåing og i Leksvik ble det stemmelikhet for og mot sammenslåing

Det var flere faktorer som bidro til at arbeidet frem mot en vedtatt intensjonsavtale ble vellykket:

- Kommunene var enige om at det ikke var noen fordel at dette arbeidet ble dratt ut for lenge. Da kommunene først hadde bestemt seg for å gå for en intensjonsavtale, valgte de å bevilge seg kort tid.
- Ordførerne fremhever at prosessen frem til intensjonsavtalen var preget av gjensidig tillit og forståelse. Dette er verdier som også var viktige i arbeidet som førte frem til vedtak om [sammenslåing av Stokke, Andebu og Sandefjord](#).
- Sentrale politikere og administrativ ledelse har sittet i førersetet. Dette samsvarer med viktige funn i Distriktssenterets [kartlegging av 14 forsøk på kommunesammenslåing i Norge fra 2000 til 2013](#).
- Kommunene har benyttet gode og varierte metoder for å involvere befolkningen, som folkemøter, [facebook-sider om kommunereformen](#) og [opplegg rettet spesielt mot ungdom](#). Distriktssenteret har samlet [gode eksempler på hvordan ungdom kan involveres](#).

Økonomi:

Fylkesmannen bevilger kr. 100 000.- til hver kommune for gjennomføringen av innbyggerinvolveringen i tillegg til skjønnsmidlene som er bevilget til utredningene.

Vurdering:

Rådmann legger fram faktagrunnlagene for kommunestyret og overlater til politisk nivå å vurdere hva som skal bli konklusjonene av det som utredningene har brakt fram.

Rådmann vil imidlertid peke på de store usikkerhetene som er knyttet både til konsekvensene av framtidig befolkningsutvikling og inntektssystem.

Oppsummering og konklusjon:

Prosjektledelsene håper at utredningene «Ny kommune N-Helgeland» og «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn» gir svar på en del av de spørsmål som skal besvares i de forestående prosessene i kommunen.

Forslag til vedtak tar utgangspunkt i faktagrunnlaget i utredningene og de milepæler/avklaringspunkter som Fylkesmannen i Nordland mener den enkelte kommune må legge til grunn for sitt arbeid fram til våren 2016.

Lovhjemmel:

Kommuneloven

Hvem som skal involveres/høres:

Innbyggerne i kommunen

Innsyn:

Saken er åpen

Vilkår:

Ingen

Varighet:**Kompetanse til å fatte vedtak:**

Kommunestyret

Klagerettigheter:

Ingen

Iverksetting av vedtak

Formannskapet

Vedlegg:

Utredning «Ny kommune Nord-Helgeland»

Utredning «Ny kommune Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn»

Egenevaluering kommuner – fase 2

Saksprotokoll KST-sak 38/ 14

For mer bakgrunnsinformasjon vises det til hjemmesidene til utredningsprosjektene:

<http://www.rana.kommune.no/kommunereform/Sider/side.aspx>

<http://www.hemnes.kommune.no/index.php?cat=351138>

Ekspedering:

Saksbehandler

Ekspedering: